

PROVINCIE
FLEVOLAND

COVID-19 Monitor Flevoland

Actueel beeld van de impact van het COVID-19 virus in Flevoland

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING

CORONA IN FLEVOLAND

ZORG

CULTUUR

RECREATIE, TOERISME & SPORT

ECONOMISCHE IMPACT

MOBILITEIT

INFRASTRUCTURELE PROJECTEN

MAATREGELEN

FINANCIËLE PERSPECTIEF

Inleiding

De coronacrisis is zeer ingrijpend en raakt iedereen. In Flevoland zijn - net als elders in Nederland en op de wereld - maatregelen getroffen om de verspreiding van het Coronavirus tegen te gaan. Die maatregelen raken Flevolandse inwoners, bedrijven en instellingen diep en hebben grote invloed op veel sectoren waar de provincie (mede) een verantwoordelijkheid voor heeft. Daarom houden we zicht op die sectoren en houden we zicht op onze samenleving en de mensen die in Flevoland wonen en werken. Op die manier proberen we, samen met partners, hulp en ondersteuning te bieden aan mensen, instellingen en bedrijven die dat nodig hebben. Het zijn inspanningen die ongetwijfeld een lange adem vragen, omdat de effecten van deze crisis nog lang voelbaar en zichtbaar zullen zijn.

- De dynamiek waarin wij nu met elkaar werken om deze coronacrisis het hoofd te bieden is groot. Nieuwe inzichten en aanvullende maatregelen, zowel nationaal, Europees en mondiaal, volgen elkaar in een hoog tempo op. Vanzelfsprekend zullen wij u regelmatig informeren over de impact van de crisis in onze provincie en over de maatregelen die wij nemen om de negatieve effecten voor Flevoland te beperken.

- Doel van deze monitor is het informeren van de samenleving en Provinciale Staten over de impact van de corona-crisis op Flevoland én informeren over de maatregelen die de provincie Flevoland treft om de gevolgen van de coronacrisis in Flevoland te verzachten.
- Disclaimer: voor deze monitor zijn we grotendeels afhankelijk van databronnen van anderen. Getracht is zoveel mogelijk actuele data op te nemen. Op het [Feitelijk Flevoland - COVID-19 Dashboard](#) worden beschikbare relevante indicatoren continu up-to-date gehouden.

Om duidelijk aan te geven waar de verschillen zitten tussen deze monitor en de vorige, zijn de meest actuele teksten aangegeven met een blauw tekstkader.

Corona in Flevoland

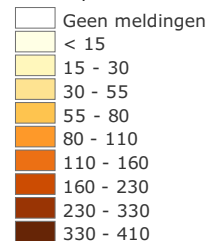
- Het aantal Flevolandse COVID-19 besmettingen en het aantal ziekenhuisopnamen ontwikkelen zich van dag tot dag. Omdat deze per dag verschillen en deze monitor bij publicatie waarschijnlijk weer verouderd is voor wat betreft deze data, is gekozen niet al deze cijfers in deze monitor op te nemen. De actuele cijfers per gemeente en provincie zijn via de volgende websites in te zien:

- [Feitelijk Flevoland - COVID-19 Dashboard](#)
- [Dashboard GGD Flevoland](#)
- [RIVM COVID-19 data](#)
- [ESRI NL COVID-19 Hub](#)
- [Corona dashboard Rijksoverheid](#)

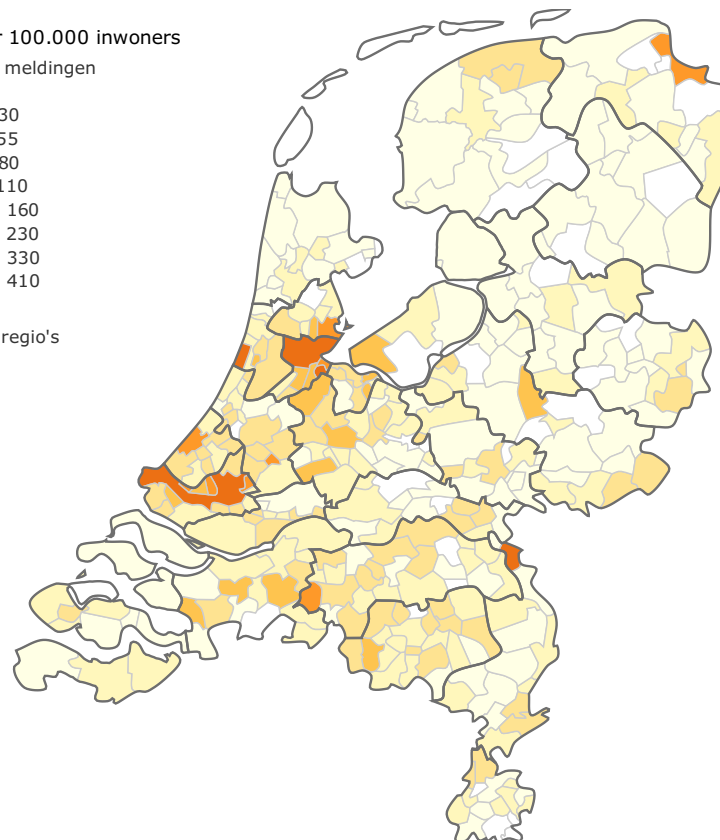
COVID-19 patiënten

Per gemeente van 12-aug-2020 t/m 25-aug-2020

Aantal per 100.000 inwoners

— GGD-regio's

RIVM

- Vanuit het domein zorg is er regelmatig contact met bijvoorbeeld de GGD en andere organisaties die momenteel midden in de uitvoering staan. We bieden als provincie aan te helpen waar mogelijk.
- CMO Flevoland is een uitvoeringsorganisatie die zich inzet voor een sterk sociaal domein. CMO biedt ten tijde van de COVID 19 crisis ondersteuning vanuit Zowelwerk en Zorgbelang, evenals vanuit het provinciale programma "WEL in Flevoland".
- WEL Flevoland: WEL heeft de gemeenten in Flevoland benaderd om te inventariseren welke gevolgen zij ervaren door de coronacrisis op de verschillende thema's binnen het sociaal domein zodat WEL in de nabije toekomst nog beter kan aansluiten en van toegevoegde waarde kan zijn op het te voeren beleid.
- Extra Handen voor de Zorg: Er hebben zich nu totaal 547 mensen gemeld als vrijwilliger en 274 mensen zijn voorgedragen aan acht verschillende zorgorganisaties.
- Zorgbelang / Flevolandse Patiëntenfederatie: Het gezamenlijk meldpunt is ingericht en van start gegaan voor signalen over de situatie in de zorg. Een gezamenlijke communicatielijn is opgezet en deze is inmiddels actief.
- Op 24 juni zijn de resultaten van de 3e peiling van het RIVM GGD onderzoek naar welzijn en leefstijl van Flevolandse tijdens corona bekend gemaakt. Het blijkt dat Flevolandse hun leven hoger waarderen dan in het begin van de coronacrisis. In de 1e peiling was het gemiddelde rapportcijfer een 6,9, bij deze 3e peiling een 7,3. De levensstijl wordt gezonder: de Flevolandse eten minder ongezond en bewegen weer wat

meer. Het gevoel van dreiging van het coronavirus neemt af. Minder Flevolandse ervaren angst en somberheid dan in de beginfase van de corona epidemie. Zo neemt het percentage Flevolandse dat aangeeft angstiger te zijn in vergelijking met voor de coronacrisis het meeste af, van 40% (1e meting) naar 21% (3e meting). Link naar de resultaten: <https://www.ggdlevoland.nl/Nieuws/resultaten-derde-onderzoek-rivm-ggd-naar-welzijn-en-leefstijl-tijdens-corona>

Welzijn en leefstijl tijdens de coronacrisis

Rapportcijfer leven

27 mei - 1 juni: **7.3**

17-24 april: **6.9**

Veranderingen in leefstijl

De **leefstijl** van Flevolandse gaat weer meer naar het patroon van voor de coronacrisis.

1e meting: **28%** eet **ongezonder** dan voor de crisis
de helft sport en **beweegt minder** dan voor de crisis

3e meting: **12%** eet **ongezonder** dan voor de crisis
42% sport en **beweegt minder** dan voor de crisis

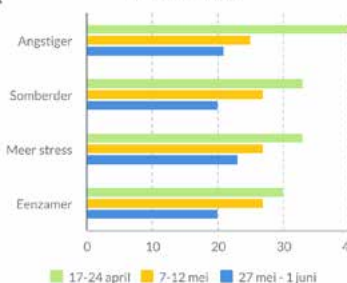
Gevoelens

Het gevoel van dreiging van het coronavirus neemt af. Minder Flevolandse ervaren angst en somberheid dan in de beginfase van de corona epidemie. De grootste afname is te zien bij deelnemers die aangeven angstiger te zijn dan voor de crisis. Dit is met 19% afgenomen t.o.v. de eerste meting.

Het percentage deelnemers meer slaapproblemen dan voor de crisis blijft stabiel op 17%.

Gevoelens in vergelijking met voor coronacrisis

Uitkomsten 3e onderzoek GGD Flevoland'

1 Bron: GGD Flevoland (2020)

- Gedeputeerde Staten (GS) hebben besloten tot het nemen van ondersteuningsmaatregelen om de gevolgen van de coronacrisis voor de culturele infrastructuur in Flevoland zoveel mogelijk te beperken en stellen hiervoor een bedrag van € 965.000 beschikbaar uit het [Corona noodfonds](#). Diverse regelingen worden uitgewerkt ten behoeve van culturele instellingen die in deze beleidsperiode (2017-2020) al provinciale subsidie ontvangen, overige (film)theaters en musea en amateurkunstverenigingen. Voor Museum Batavialand en andere (film) theaters ontstaat door de gemeentelijke en/of provinciale cofinanciering de mogelijkheid om ook nog rijksfinanciering aan te vragen, bij het Mondriaanfonds, Filmfonds of Fonds Podiumkunsten. De aanvraag van Batavialand bij het Mondriaanfonds is inmiddels gehonoreerd.
- De provincie heeft de culturele instellingen per mail een brief gestuurd over de nieuwe beleidslijn voor de Algemene Subsidieverordening (zie onderdeel [Maatregelen](#)) en ook gevraagd om knelpunten en zorgen te melden.
- Het kabinet maakt € 300 miljoen extra vrij voor aanvullende ondersteuning van de culturele en creatieve sector. De brief van de minister aan de Kamer is hier te vinden: https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z06812&did=2020D14524
- Gedeputeerde Cultuur Michiel Rijsberman vertegenwoordigt in de bestuurlijke Taskforce Covid 19 Cultuur het Interprovinciaal Overleg (IPO, koepel van provincies). De Taskforce waarin o.a. ook het ministerie van OCW, de VNG, de Rijksfondsen en het culturele veld zijn vertegenwoordigd overlegt frequent over de gevolgen van de coronacrisis voor de culturele sector en hoe deze beperkt kunnen worden.
- De provincie Flevoland is dus goed aangehaakt bij de gesprekken over (de verdeling van) de extra ondersteuning van € 300 miljoen die het kabinet recent beschikbaar heeft gesteld voor de culturele sector.
- Batavialand heeft minder inkomsten door minder individuele bezoekers, groepen, evenementen en winkelinkomsten. Wij hebben de volgende maatregelen genomen:
 - De exploitatiesubsidie wordt versneld uitbetaald.
 - De huurpenningen zijn kwijtgescholden voor de periode maart – mei 2020. Bekeken wordt hoe hier op de middellange termijn mee om te gaan.

Recreatie, toerisme en sport

- De vrijetijdseconomie wordt bijzonder hard geraakt door de beperken- de voorwaarden in het kader van het Coronavirus, en dit komt ook tot uiting in de schattingen van de [Economische Impactanalyse Flevoland](#). Zo behoren de recreatiesector en de logiessector tot de sectoren die relatief het hardst werden geraakt gedurende de intelligente lockdown, waarbij het maandelijkse negatieve effect geschat wordt op 7,6% van hun totale jaarlijkse toegevoegde waarde. Ook de restaurants en café's en musea behoren tot de sectoren die relatief het hardst worden geraakt. Daarnaast zijn schattingen gemaakt voor wat betreft het aantal banen dat potentieel wordt geraakt. In de logiessector in Flevoland gaat het om ruim 2.500 banen. Dit bekent overigens nog niet dat deze banen ook verdwijnen.
- In Flevoland is de vrijetijdssector van grote waarde voor de economische structuur. Om de gevolgen van Covid 19 en de bijbehorende maatregelen in kaart te brengen heeft Provincie Flevoland in samenwerking met Visit Flevoland een eerste regionale analyse laten uitvoeren door het ETFI (i.s.m. het Kenniscentrum Kusttoerisme en hogeschool HZ Vlissingen) met als doel om de schade in het voorseizoen 2020 en de verwachtingen voor zomer en najaar 2020 in beeld te brengen.
- Bijdrage noodfonds "Gastvrijheidssector": Gedeputeerde Staten hebben 'Nadere regels subsidiering Covid 19 maatregelen Flevolandse onder- nemingen gastvrijheidssector' vastgesteld. Hiermee wordt het voor Flevolandse MKB ondernemingen in de gastvrijheidssector mogelijk om bij Gedeputeerde Staten subsidie aan te vragen voor het herinrichten van hun onderneming aan de anderhalve-meter-economie. Door deze herinrichting kunnen zij op een verantwoorde wijze de bedrijfsactivi- teiten uitvoeren en inwoners en gasten buiten Flevoland ontvangen. De Nadere regels maken het mogelijk dat deze ondernemingen maximaal 50% subsidie ontvangen voor de door hen gemaakte kosten voor aanpassingen, met een minimum van € 1.000,00 en een maximum van € 2.500,00. Voor deze Nadere regels is €400.000,- vanuit het [Provinciale Corona noodfonds](#) beschikbaar gesteld. Inmiddels hebben 34 onder- nemingen uit de gastvrijheidssector een aanvraag ingediend.
- NBTC heeft de voorlichtingscampagne 'hier moet je zijn' begin juni gelanceerd. 'Hier moet je zijn' is een beweging, een gezamenlijk initiatief vanuit de sector, met als doel om de Nederlandse bezoekerseconomie op een verantwoorde manier weer op vlieghoogte te brengen. Visit Flevoland werkt hierin samen met NBTC en andere partners om andere partners om Nederlanders te laten zien hoe verrassend mooi het 'hier' in Nederland is.
- Samen met VNO NCW/MKB Midden Nederland en VisitFlevoland zijn filmpjes gemaakt van vrijetijdsbedrijven die op een heel eigen manier de 1,5 meter economie vormgeven. Voorbeelden om andere mee te inspire- ren en bezoekers te laten zien dat Flevoland de ruimte heeft om gasten te ontvangen. In deze filmpjes worden ondernemers geïnterviewd over wat zij gedaan hebben om deze moeilijke tijd door te komen. De filmpjes zijn via onderstaande link te bekijken. <https://www.visitflevoland.nl/nl/wij/ondernemers/de-1-5-meter-economie>.
- Campagnes, gericht op de binnenlandse markt, zowel eigen inwoners als de rest van Nederland worden voorbereid door Visit Flevoland en gaan vanaf 18 juni van start.

Recreatie, toerisme en sport

- De vrijetijdssector is zwaar getroffen door de crisis. Er is sprake van omzetverlies door gehele sluiting mede door de contactrijke activiteiten die plaatsvinden zowel in verblijf als vermaak. Kenmerkend voor de vrijetijdssector is dat ze bestaat uit veel mkb'ers en sterk afhankelijk is van het seizoen waardoor een inhaaleffect niet mogelijk is. Om een beeld te krijgen van hoe groot en/of specifiek de gevolgen zijn voor de ondernemers uit de vrijetijdssector, wordt een impactmeting opgezet. Resultaten worden rond 13 juli verwacht.
- In samenwerking met de partners uit het MRA-verband wordt vanuit één overkoepelend communicatie concept bewoners aangesproken om eigen regio (her) te ontdekken vanaf 1 juni. Dit met in achtneming van de geldende Coronamaatregelen. De hoofdboodschap van de campagne gericht op veiligheid en crowdmanagement, met een focus op herontdekken van je eigen buurt, omgeving en stad zonder daarbij het OV te belasten.
- Er is onder regie van het Ministerie EZK een landelijke Taskforce Gastvrijheidssector opgezet met als doel de samenwerking tussen verschillende partijen te versterken. Deze Taskforce gaat gezamenlijke doelen (korte en (middel)lange termijn) voor de gastvrijheidssector benoemen en concrete acties in samenwerking (laten) uitvoeren. De volgende partijen zijn bestuurlijk vertegenwoordigd in de landelijke Taskforce Gastvrijheidssector: EZK, IPO, VNG, NBTC, Gastvrij Nederland, HISWA RECRON, KHN, De Club van Elf en CELTH. Eerste vergadering heeft plaatsgevonden op 25 juni 2020.
- In samenwerking met Provincie Gelderland, Gastvrije Randmeren en Visit Flevoland faciliteren we in een bestuurlijk gesprek met aanbieders Bruine Vloot/botterschepen over de gevolgen van de COVID-19-crisis voor deze sector.
- Provincie heeft de door haar gesubsidieerde sportorganisaties bericht dat zij coulant omgaat met het mogelijk niet realiseren van de prestatieafspraken.
- Hoewel sport geen kerntaak is van de provincies en zij geen thema is binnen de IPO overleggen, hebben de provincies in een gezamenlijk schrijven aan het ministerie van VWS aandacht gevraagd voor de gevolgen van de crisis voor de sportsector en de sportinfrastructuur.
- VWS heeft vrijdag 1 mei bekend gemaakt een noodfonds sport te starten en hiervoor 110 miljoen euro beschikbaar te stellen. Hiervan is 90 miljoen beschikbaar voor verenigingen om de huur op te vangen, 20 miljoen voor verenigingen met (kosten voor) eigen accommodatie. De exacte uitwerking van het noodfonds sport wordt besproken tussen ministerie, sportkoepel NOC*NSF en VNG/VSG.
- Het Mulier instituut doet in opdracht van NOC*NSF landelijk onderzoek naar de brede gevolgen van de crisis voor de sport. Verwacht wordt dat voor de zomer de onderzoeksgegevens bekend worden gemaakt.

Recreatie, toerisme en sport

- Sportservice Flevoland stimuleert en faciliteert (online) kennisuitwisseling en samenwerking op diverse sportthema's. Tevens ontwikkelt zij voor 2e helft 2020 een 'coronaproof' provinciaal sport stimuleringsprogramma voor diverse doelgroepen (jongeren, ouderen, scholen en bedrijven).
- Sportservice Flevoland heeft een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van de corona-maatregelen op sportaanbieders in Flevoland. De resultaten van dit onderzoek staan hier: www.sportflevo.nl/src/Web/Files/MediaLibrary/08/sportservice-flevoland-corona-rapportagedef.pdf

Economische impact

- Op initiatief van de Provincie Flevoland, VNO-NCW Midden, Flevoland Werkt!, Win4All, Ontwikkelingsmaatschappij Horizon en MKB-Nederland Midden zijn vanaf 17 augustus 2020 alle ondernemers in Flevoland uitgenodigd om deel te nemen aan een online monitor. Doel van deze ondernemersenquête is om inzicht te krijgen in de problemen van de ondernemers, maar ook mogelijke kansen en hoe ingespeeld kan worden op de crisis. De enquête wordt de komende periode een aantal keren herhaald.

De enquête is te bereiken via: www.right.nl/ondernemerspanelflevoland

- Door de crisis is een deel van de beroepsbevolking in Flevoland zijn/haar baan kwijtgeraakt. Tegelijkertijd is er in de zorg, techniek en logistiek een tekort aan personeel. Vanuit het Corona Noodfonds is een budget van € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor een in te richten Flevolands scholingsfonds. Met diverse partners, waaronder de onderwijsinstellingen, de gemeenten, UWV, Regionaal Werkbedrijf Flevoland wordt op dit moment gewerkt aan voorstellen voor concrete maatregelen die in het kader van het Flevolands scholingsfonds uitgevoerd kunnen worden.

- Bijdrage noodfonds "Afdekking Corona overbruggingslening Horizon": De Corona crisis treft het Flevolandse bedrijfsleven hard. De maatregelen vanuit het Rijk zijn helaas niet altijd afdoende om bepaalde categorieën mkb ondernemingen te blijven helpen. De verwachting is dat in het komende half jaar vooral het, in de kern gezonde, innovatieve mkb en scale ups zonder bancaire financiering, dat tot op heden heeft kunnen interen op hun laatste reserves, liquiditeitsproblemen zullen krijgen. De huidige Rijksmaatregelen zullen juist voor deze categorie ondernemers, die een belangrijke ruggengraat vormen van de Flevolandse economie, niet meer voorzien in hun acute liquiditeitsbehoefte, m.n. voor financieringsbehoeften van boven de € 50.000. Gedeputeerde Staten is

voornemens om een subsidie in de vorm van een lening van € 1.500.000 te verstrekken aan de Aanjager B.V. (100% dochter van Horizon) waarmee deze onderneming Corona overbruggingsleningen kan verstrekken aan Flevolandse mkb ondernemingen. De verwachting is dat het gros van de aanvragen tussen de € 50.000 en de € 150.000 zullen zitten. Een risico-reservering van €375.000 voor het gedeeltelijk afdekken van het risico op oninbare leningen komt ten laste van het €4.000.000 [Noodfonds Corona](#).

- Het ministerie van EZK heeft in nauwe samenwerking met de ROM's een nieuwe leningsfaciliteit opgezet: de corona overbruggingslening (COL). EZK stelt een eerste tranche van €100 miljoen ter beschikking voor heel Nederland. Verdeeld naar bruto regionaal product betekent dat € 1,8 miljoen voor Flevoland. Deze middelen zijn bedoeld voor non bancaire gefinancierde bedrijven (star- ups , scale-ups en innovatief MKB) die in de kern gezond zijn en die door corona in acute cashflow problemen zijn gekomen. ZZP ers , horeca, verblijfstoerisme, vastgoed en retail zijn uitgesloten. Voor hen staat de weg naar de banken (BMKB) en Qredits open. Horizon geeft voor Flevoland uitvoering aan de COL. De uitvoering vindt plaats in samenwerking met TechLeap en InvestNL. Tot 20 augustus had Horizon 23 aanvragen van Flevolandse startups, scale-ups en innovatieve mkb'ers ontvangen¹.

¹ Bron: Horizon, 20 augustus 2020

Economische impact

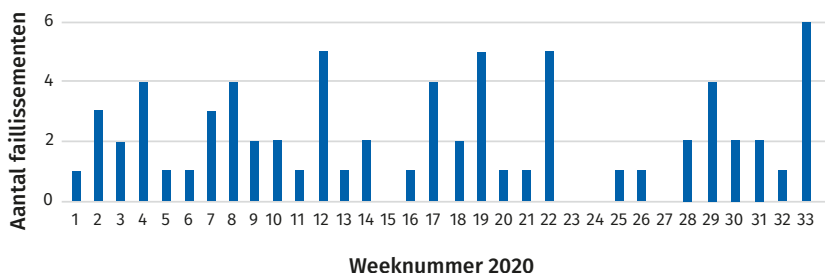
- Horizon werkt aan het opzetten van een nieuw project, het Corona Rebuild Program, opgezet om ondernemers die door de coronacrisis in zwaar weer zijn terechtgekomen wegwijs te maken in de financiële mogelijkheden die er zijn om de tijdelijke negatieve cashflow op te vangen. Vervolgens wordt het vizier samen met de ondernemer op de toekomst gericht om te ontdekken of ze hun businessmodel moeten aanpassen om de coronacrisis te overleven.
- Bedrijven hebben hun aandacht op het zo goed mogelijk overleven van de coronacrisis. Horizon merkt dit in de contacten met ondernemers en in het algemeen in de uitvoering van haar werk. De voucherregeling wordt geherpositioneerd richting ondernemers die n.a.v. de corona crisis hun business model onder de loop willen nemen en daarvoor een externe expert moeten inhuren. Het bedrijfsleven is momenteel niet bezig met exportprogramma's. Wereldwijd is er een terugloop in nieuwe acquisitie trajecten. De reeds voor corona in gang gezette trajecten lijken wel te worden doorgezet.
- Hart voor zorgend Flevoland is een initiatief van Win4All, Economic Board Flevoland, dat tot doel heeft om kant en klaar maaltijden te maken voor personeel in de zorgsector. Hiermee wordt zorgpersoneel ontlast na een zware werkdag en biedt het betrokken regionale ondernemers tegelijkertijd een steuntje in de rug doordat zij hun producten en diensten kunnen afzetten tegen een eerlijke prijs. In de afgelopen weken heeft Hart voor zorgend Flevoland, samen met lokale horeca-ondernemers en leveranciers maar liefst 3.740 maaltijden gemaakt voor de helden in de zorg. Nu de druk op zorg aan het afnemen is zal de stichting Hart voor zorgend Flevoland op zoek gaan naar nieuwe projecten die bijdragen aan het versterken en ondersteunen van de zorg in Flevoland.
- Samenwerking bedrijfskringen Flevoland: Elke gemeente in Flevoland heeft een bedrijvenkring die de belangen van de aangesloten ondernemers behartigt. In deze crisistijd is het beroep op deze bedrijvenkringen groot en spelen zij een belangrijke rol in signalering van en ondersteuning bij de uitdagingen waarmee ondernemers mee worden geconfronteerd. De bedrijvenkringen hebben de wens uitgesproken om hun krachten regionaal te bundelen en Win4All heeft hiervoor het initiatief genomen. Er hebben inmiddels 3 (digitale) overleggen plaatsgevonden om elkaars kennis, ervaringen en netwerken te delen. Met deze samenwerking kunnen de bedrijvenkringen elkaar bovenlokaal versterken.
- Het Europese landbouwnetwerk ERIAFF (European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry) heeft een brief opgesteld om te pleiten voor vrij verkeer van voedsel, planten en mensen die actief zijn in de landbouw in de hele Europese Unie. De provincie Flevoland ondertekent deze brief ook. Flevoland heeft zitting in de Coordination Committee van het netwerk. Voor Flevoland is dit belangrijk omdat een groot deel van de agrofoodsector afhankelijk is van mensen uit de Oost Europese landen. Ook veel plantgoed en voedsel gaat de grenzen over. Het gaat onder andere om kassen, bollen, verwerking en biologische landbouw (20% van totale landbouwareaal).

Economische impact

- In de ontwikkeling van het aantal faillissementen van bedrijven en instellingen in Flevoland is nog geen duidelijk effect van de coronacrisis waarneembaar. In week 33 (10-16 augustus) is wel sprake van het hoogste aantal faillissementen per week van dit jaar. Of hier sprake is van een incident of dat er een trend is ingezet is echter nog niet te zeggen. In de weken ervoor lag het aantal faillissementen op een laag niveau. Een kanttekening bij deze data is dat het hier gaat om bedrijven, instellingen en eenmanszaken die door de rechter in staat van faillissement zijn verklaard. Opheffingen zijn niet in deze cijfers inbegrepen, en tussen de aanvraag en het uitspreken van een faillissement kunnen enkele weken zitten². Rabobank Noordoostpolder-Urk verwacht dat het aantal faillissementen zal stijgen in de tweede helft van het jaar³. Ook de ING verwacht dat het aantal faillissementen in de tweede helft van het jaar zal stijgen, maar verwacht pas in 2021 de sterkste toename van faillissementen⁴.

Faillissementen van bedrijven en instellingen, incl. eenmanszaken, Flevoland

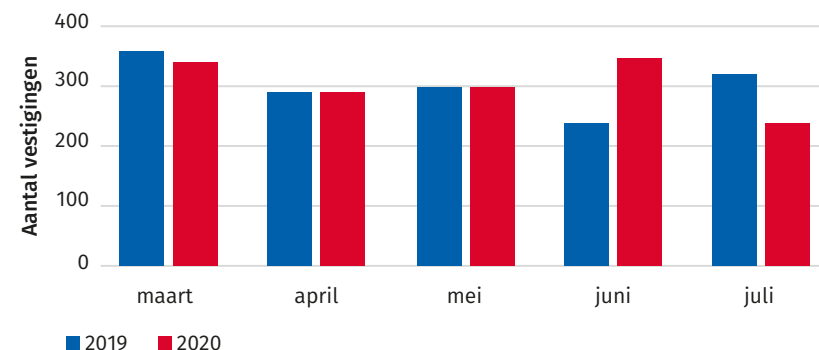
² CBS Maatwerk (2020)

³ Omroep Flevoland, 16 juni 2020

⁴ ING (2020)

- Faillissementen betreffen slechts een gedeelte van het aantal bedrijven dat stopt. Via LISA-data over de maandelijkse bedrijvendynamiek is te zien dat het totaal aantal bedrijfsbeëindigingen in april en mei 2020 in Flevoland op eenzelfde peil lag als in dezelfde maanden in 2019⁵. In juni was wel een substantiële stijging waarneembaar: zowel ten opzichte juni 2019, als ten opzichte van de maanden april en mei 2020 neemt het aantal bedrijfsbeëindigingen toe. Echter, in de maand juli 2020 nam het aantal beëindigde vestigingen weer flink af, ook ten opzichte van juli 2019. Verder is opvallend dat, na een forse afname van het aantal nieuw gestarte bedrijfsvestigingen in april in mei, het aantal nieuw ingeschreven vestigingen in juli 2020 op een hoger peil ligt dan in juli 2019: in juli 2019 waren er 420 nieuw ingeschreven vestigingen, tegenover 490 in juli 2020. Voor een groot deel gaat het hier om ZZP'ers.

Aantal beëindigde bedrijfsvestigingen, Flevoland

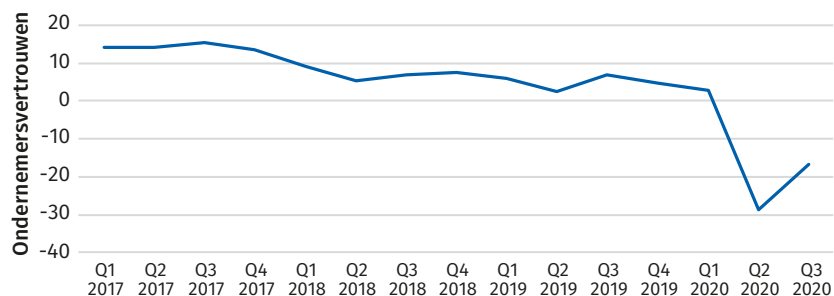

⁵ CBS (2020)

Economische impact

- Landelijk is de stemming onder consumenten verder verslechterd in augustus, meldt het CBS⁶. Het consumentenvertrouwen kwam uit op -29, tegen -26 in juli. Consumenten waren pessimistischer over het economisch klimaat. De koopbereidheid is nauwelijks veranderd. Naast het consumentenvertrouwen is ook het vertrouwen van het bedrijfsleven een belangrijke graadmeter voor de economische stemming. Als we kijken naar het ondernemersvertrouwen specifiek in Flevoland zien we dat ondernemers in het derde kwartaal pessimistisch zijn over het economisch klimaat (het saldo is nog steeds fors negatief), maar dat er sprake is van een verbetering ten opzichte van het tweede kwartaal van 2020. In het tweede kwartaal was er sprake van een vrije val van het ondernemersvertrouwen.

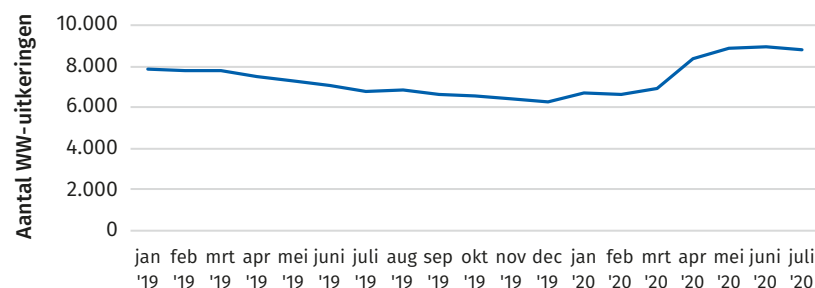
Ondernemersvertrouwen Flevoland, per kwartaal

Economische impact

- Na een forse groei van het aantal WW-uitkeringen in april en mei, is er in de zomermaanden juni en juli sprake van een stabilisering van het aantal WW-uitkeringen. In de maand juli nam het aantal WW-uitkeringen in Flevoland zelfs af ten opzichte van juni. UWV telde in Flevoland in juli 8.793 WW-uitkeringen⁷. Een daling van 1,3% ten opzichte van juni. Landelijk steeg het aantal WW-uitkeringen met 0,1%.
- In vergelijking met vorig jaar steeg het aantal WW-uitkeringen in de arbeidsmarktregio Flevoland met 2.024, ofwel 29,9%. In heel Nederland was de toename het afgelopen jaar 28,6%. Het WW-percentage, dat wil zeggen het aantal WW-uitkeringen ten opzichte van de beroepsbevolking, kwam uit op 3,9%. Daarmee lag dit percentage ook in juli boven het landelijk gemiddelde van 3,2%. In de uitzendbranche, waarin eerder een forse stijging van het aantal WW-uitkeringen optrad, is nu een daling met 8,5% te zien. Twee mogelijke verklaringen zijn de seizoensinvloeden en kortdurende WW-rechten van de in maart en april getroffen, die beëindigd zijn.
- De arbeidsmarkt is door de coronacrisis drastisch veranderd. Verwacht wordt dat de werkloosheid dit jaar (verder) zal oplopen, van 3,4% in 2019 naar 7% of meer in 2021⁸. Sectoren waar de werkgelegenheid verminderd is de afgelopen periode zijn de horeca, verkoop, schoonmaak en transport en logistiek. Toch is de vraag naar arbeid niet volledig weggevallen en zijn er ook in Flevoland nog diverse moeilijk vervulbare vacatures, al zijn dit er minder dan een jaar geleden. Deze zijn vooral te vinden in de zorg, het onderwijs en de bouw.

Aantal lopende WW-uitkeringen, Flevoland

WW-uitkeringen per regio	Stand juli 2020	Mutatie t.o.v. juni
Almere	5.120	- 0,8%
Dronten	655	+ 2,2%
Lelystad	1.715	- 3,1%
Noordoostpolder	801	- 3,3%
Urk	92	+ 3,4%
Zeewolde	410	- 2,8%
Totaal Flevoland	8.793	- 1,3%

⁷ UWV (2020)

⁸ UWV (2020)

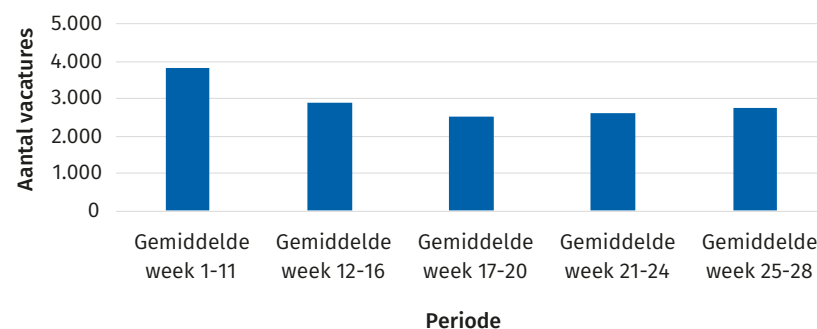

Economische impact

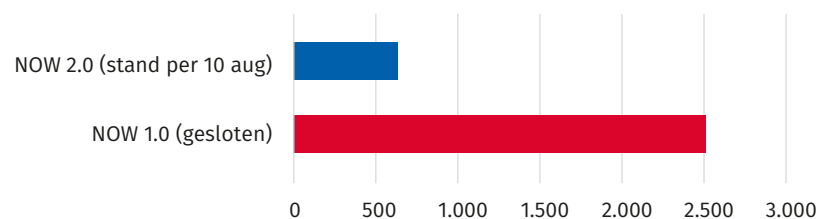
- Het aantal (online) vacatures in de arbeidsmarktregio Flevoland is met 28% is gedaald sinds het begin van de coronacrisis⁹. De vergelijking is gemaakt tussen het gemiddelde van de eerste 11 weken van dit jaar enerzijds en week 24-8 anderzijds. Landelijk is het aantal vacatures met 26% afgenomen. Er was vooral sprake van een daling in de tijd dat de coronamaatregelen van start gingen (week 12). De daling van het aantal openstaande online vacatures zwakt in de weken daarna af, en na week 20 neemt het aantal openstaande vacatures zelfs weer toe in Flevoland.
- Een inventarisatie onder Flevolandse gemeenten laat zien dat het aantal bijstandsdossiers in Flevoland in de periode 1 maart tot 1 juli is toegenomen met 335 dossiers, een toename van 3,7%. Hiermee komt het totale aantal bijstandsdossier op 9.300. De toename was het sterkst in april en mei, en zwakte in juni af. In juli was er een daling van het totale aantal bijstandsdossier ten opzichte van de maand juni¹⁰.
- Tot 1 juni konden werkgevers een aanvraag voor de NOW 1.0 (Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid) indienen. Sinds juli is de [NOW 2.0](#) (Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging werkgelegenheid) opengesteld. Inmiddels zijn er in de arbeidsmarktregio Flevoland 631 aanvragen toegekend. Voor de NOW 1.0 waren er in de provincie Flevoland 2.709 toegekende aanvragen¹¹. Landelijk hebben de sectoren commerciële dienstverlening, horeca en catering en detailhandel het grootste aandeel in het aantal toekenningen. Het totaal aantal aanvragen voor NOW 2.0 is aanzienlijk lager dan voor NOW 1.0. UWV heeft daarom een enquête laten uitvoeren onder ruim 800 werkgevers die wel NOW 1.0 hebben aangevraagd, maar (nog) geen NOW 2.0.

Van de ondervraagden geeft 20 procent aan van plan te zijn zeker een aanvraag te gaan indienen, 43 procent twijfelt nog en 36 procent geeft aan zeker geen NOW 2.0 aan te vragen. Belangrijkste reden (79 procent) om geen NOW 2.0 aan te vragen is dat het weer beter gaat met het bedrijf en de tegemoetkoming niet meer nodig is.

Gemiddeld aantal openstaande vacatures, arbeidsmarktregio Flevoland

Aantal NOW -toekenningen in arbeidsmarktregio Flevoland, NOW 1.0 en NOW 2.0

⁹ UWV (2020)

¹⁰ Administratie gemeente Almere, Dronten, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Zeewolde

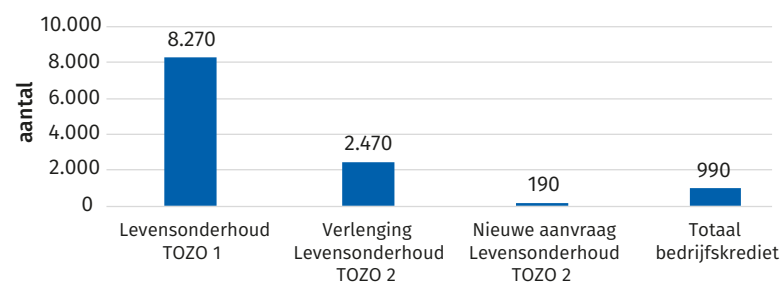
¹¹ UWV (2020)

Economische impact

- (Zelfstandig) ondernemers die in zwaar weer zitten door de coronacrisis kunnen bij het Zelfstandigenloket Flevoland een beroep doen op de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO). De oorspronkelijke TOZO (TOZO 1) is verlengd met de [TOZO 2](#), die per 1 juni opengesteld is. Voor TOZO 1 geldt dat er in totaal 8.270 aanvragen levensonderhoud zijn ingediend in Flevoland¹². 2.470 ondernemers hebben een aanvraag verlenging TOZO 2 gedaan, en er zijn 190 nieuwe aanvragen levensonderhoud. In totaal zijn er 990 aanvragen bedrijfskrediet binnengekomen.
- De regeling Tegemoetkoming schade COVID 19 (TOGS) is inmiddels gesloten, en opgevolgd door de regeling [Tegemoetkoming Vaste Lasten](#) (TVL). Vanuit Flevoland zijn er in totaal 4.732 aanvragen gedaan voor de TOGS, waarvan er 4.509 zijn toegekend¹³. Binnen Flevoland gingen de meeste toegekende aanvragen naar de vervoerssector (in het bijzonder vervoer per taxi), de persoonlijke dienstverlening (o.a. kappers) en de horeca. Landelijk meldde het CBS eerder al dat 60% van de horecabedrijven met minder dan 250 werkzame personen een uitkering was toegekend vanuit de TOGS-regeling. Binnen de horeca waren restaurants (86% maakte gebruik van de TOGS-regeling) en cafés (81%) de deelbranches met de hoogste percentages bedrijven die gebruik maakten van deze regeling¹⁴.

Aanvragen TOZO 1 & 2, Flevoland, per 21 juli 2020

Eindstand TOGS-regeling	Aantal aanvragen	Aantal toegekende aanvragen
Almere	2.793	2.659
Dronten	322	305
Lelystad	830	787
Noordoostpolder	368	357
Urk	193	185
Zeewolde	226	216
Totaal Flevoland	4.732	4.509

¹² Administratie ZLF

¹³ Bron: RVO (2020)

¹⁴ Bron: CBS (2020)

Economische impact

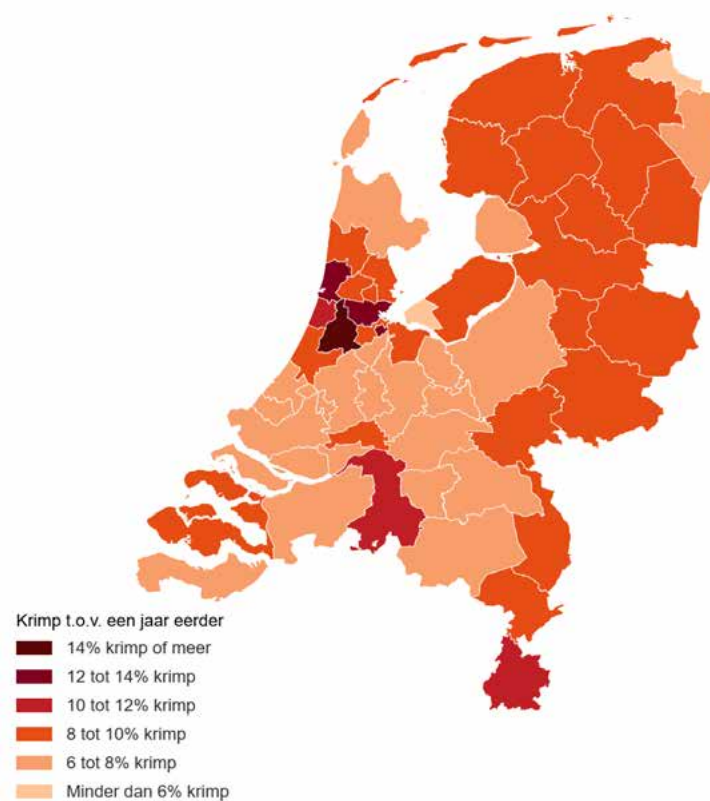
- In het tweede kwartaal van 2020 is de Flevolandse economie met -8 tot -6% gekrompen ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder¹⁵. Hoewel deze krimp fors is en impact heeft, behoort Flevoland samen met Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant tot de provincies met de kleinste krimp. Wanneer we verder inzoomen, zien we dat Almere tot de regio's behoort die het minst hard zijn getroffen door de coronacrisis (minder dan 6% krimp). Alleen in de regio Delfzijl bleef de schade ook zo beperkt als in Almere. Het CBS verklaart dit door te wijzen op de goed presterende leasebedrijven, en een ondervertegenwoordiging van zwaar getroffen sectoren.

In de Noordoostpolder en Urk kromp de economie in het tweede kwartaal met 6 tot 8% en in Midden-Flevoland (Lelystad, Dronten en Zeewolde) met 8 tot 10%. De regio Haarlemmermeer, waar relatief veel inwoners van Flevoland werkzaam zijn, is economisch het hardst getroffen door de coronacrisis. In het tweede kwartaal kromp de economie daar tussen de 27 en 29%. Deze regio is voor een groot deel afhankelijk van luchtvaart (Schiphol) en daaraan gerelateerde dienstverlening.

- Het CPB heeft recentelijk haar augustusraming gepubliceerd, met daarin prognoses over de ontwikkeling van de Nederlandse economie¹⁶. Hierin worden geen uitspraken gedaan over verschillende regio's. Vanwege de grote onzekerheden omtrent de ontwikkeling van de pandemie en het economische herstelpad hanteert het CPB diverse scenario's. In haar basisraming groeit de Nederlandse economie weer vanaf het derde kwartaal, maar komt 2020 door de harde klappen in het eerste half jaar desondanks uit op een krimp van 5%. Dit wordt gevolgd door 3% groei in 2021. De werkloosheid loopt op richting 7% in 2021.

De ontwikkeling van de pandemie is zeer bepalend voor de vooruitzichten op herstel. Om die onzekerheid recht te doen, is ook een scenario opgenomen waarin opnieuw grootschalige contactbeperkingen van kracht worden. In zo'n scenario krimpt de economie ook in 2021 en loopt de werkloosheid op tot 10%.

Economische groei, 2e kwartaal 2020

¹⁵ CBS (2020)

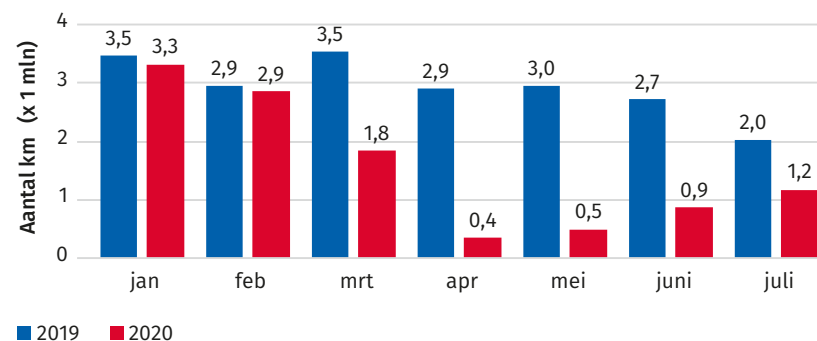
¹⁶ CPB, augustusraming 2020

- Het gebruik van het openbaar vervoer groeit gelukkig maar is nog lang niet op het oude niveau (zie grafiek¹⁷). Uit recent onderzoek van het kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) blijkt dat een groep reizigers zeer waarschijnlijk helemaal niet terugkomt. Dit is het gevolg van blijvend meer thuiswerken, vaker afstandsonderwijs of het maken van een keuze voor bijvoorbeeld fietsen of auto. Ook de waardering voor het OV is flink gedaald. Nog maar ca. 10% waardeert het OV positief waar dit voorheen tussen de 40 en 50% was. Het zal een aantal jaren duren voordat de blijvende effecten duidelijk zijn. In de figuur hiernaast staan de reizigerskilometers van de concessie IJsselmond van het afgelopen jaar en dit jaar naast elkaar. link KiM onderzoek: <https://www.ovpro.nl/corona/2020/07/21/studie-reiziger-laet-ov-ook-na-coronacrisis-vaker-links-liggen/>
- In het openbaar vervoer geldt weer de gebruikelijke dienstregeling voor de zomermaanden. Een mondkapje is voor de reizigers verplicht.

- Voor 2020 heeft de Rijksoverheid een beschikbaarheidsvergoeding voor het OV toegezegd van 93%. De precieze uitwerking van deze regeling is eind oktober bekend. Provincie Flevoland is opbrengstverantwoordelijk voor de concessie IJsselmond en draagt daarmee het risico van dalende reizigersopbrengsten. Het is mogelijk dat aan de vervoerder dus wel 100% moet worden vergoed, dit is afhankelijk van de uitwerking van de landelijke regeling en gesprekken met de vervoerder en provincie Overijssel (mede concessieverlener voor IJsselmond). Dan blijkt of naast de reguliere (begrote) subsidie nog een extra provinciale bijdrage nodig is voor de concessie.

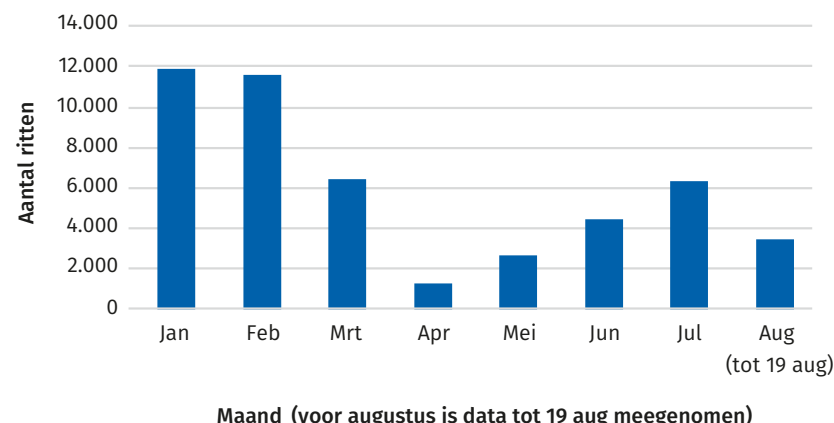
Reizigerskilometers per maand, OV-IJsselmond (x 1 mln)

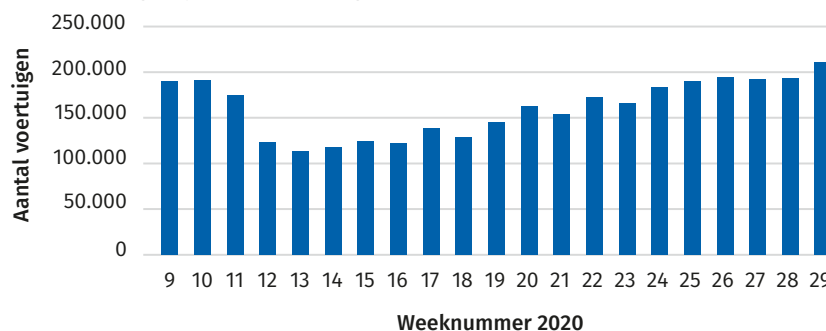
- De landelijke en regionale gesprekken over 2021 zijn gestart. Zeker is dat de reizigersaantallen – en dus ook de reizigersopbrengsten – in 2021 niet op het oude niveau zullen liggen.
- Aan het Rijk is gevraagd om op Prinsjesdag aan te kondigen dat ook in 2021 rijksmiddelen beschikbaar zijn om verliezen op te vangen.
- Parallel voeren de provincies overleggen met de vervoerbedrijven om te kijken op welke wijze kan en moet worden bijgestuurd. Vooralsnog gaan we er vanuit dat een rijksbijdrage niet afdoende zal zijn en dat de provincies ook niet de tekorten volledig zullen afdekken.
- Opties zijn bijvoorbeeld beperking van het aanbod (schrappen van ritten) en aanpassing van de tarieven. Begin september moeten de opties zijn uitgewerkt voor advies door de reizigersorganisaties (ROCOV Flevoland) en voor besluitvorming.

- De komende jaren zal het OV zich moeten aanpassen aan de gewijzigde omstandigheden, waarbij een jobbeleid voor tarieven en aanbod van openbaar vervoer ongewenst is.
- Het regiotaxivervoer blijft beschikbaar en de ingezette stijging van het aantal ritten neemt in juli en augustus verder toe¹⁸. Voor de maand augustus is nog niet alle data beschikbaar. Nog steeds is er wel sprake van een flinke afname van het aantal ritten ten opzichte van weken vóór de coronamaatregelen. De uitvoerders van regiotaxi kunnen dit verlies aan ritten niet dragen.
- In verband met deze enorme vraaguitval in het regiotaxivervoer als gevolg van de coronacrisis hebben Gedeputeerde Staten van Flevoland en de colleges van de gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde en de Noordoostpolder besloten om de uitvoerders van Regiotaxi Flevoland voorschotbetalingen te doen.
- Na de crisis zal de provincie met de vervoerder en het call centrum bespreken wat er nodig is als definitieve regeling. Uitgangspunt hierbij is dat de provincie zoveel mogelijk zal aansluiten bij landelijke afspraken.
- Op basis van verkeerstellingen is te zien dat het wegverkeer op Flevolandse N-wegen na het versoepelen van de coronamaatregelen flink is toegenomen. Na het afkondigen van de maatregelen nam het wegverkeer initieel flink af, maar vanaf week 26 ligt het aantal getelde voertuigen per week boven het aantal getelde voertuigen in week 9 en 10 (tellingen o.b.v. steekproef)¹⁹.

Ontwikkeling ritten Regiotaxi Flevoland (OV en WMO)

Aantal voertuigen op Flevolandse N-wegen

¹⁸ administratie provincie Flevoland

¹⁹ administratie provincie Flevoland

Infrastructurele projecten

- Tot nu toe gaan de provinciale infrawerken nog gewoon door. De kans bestaat dat er mogelijk vertraging ontstaat door de aanhoudende situatie. Als provincie gaan we bij alle projecten soepel om met vertragingen en andere problemen die kunnen ontstaan door de coronacrisis.
- Als opdrachtgever zullen wij alle betalingen zo snel mogelijk doen, om de aannemers zo veel mogelijk tegemoet te komen. Ook aanbestedingen die lopen gaan gewoon door, maar ook daar wordt rekening gehouden met de gevolgen van de crisis.
- Omdat veel Nederlanders hun vakantie in Nederland doorbrengen deze zomer, wordt een toename verwacht van boten/waterrecreatie op de vaarwegen. Dit heeft gevolgen voor de bezetting en het inwerken van nieuw bedieningspersoneel van bruggen en sluizen. Hiervoor zijn maatregelen (bijv. het gebruik van schotten, desinfecteringsmiddelen, gebruik van laserpennen) getroffen om het inwerken van nieuwe medewerkers binnen de kaders van de RIVM mogelijk te maken en een volledige bezetting van bedieningspersoneel te realiseren in de zomermaanden.

Maatregelen

Provincie Flevoland

- De provincie komt instellingen tegemoet als zij als gevolg van de coronacrisis de door de provincie gesubsidieerde activiteiten niet of deels kunnen uitvoeren. Deze algemene beleidslijn heeft betrekking op de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012 voor de jaarschijf 2020 en omvat het volgende:
 - De aan instellingen verleende subsidie voor 2020 wordt niet lager vastgesteld wanneer zij als gevolg van corona-maatregelen de gesubsidieerde activiteiten aantoonbaar niet of slechts deels kunnen uitvoeren en verplichtingen aantoonbaar niet of slechts gedeeltelijk kunnen nakomen;
 - Instellingen kunnen, wanneer zij melden dat zij door het coronavirus in het kader van de uitvoering van de subsidiebeschikking liquiditeitsproblemen hebben, 100 % bevoorschotting ontvangen.

Rijksoverheid

- De rijksoverheid heeft ook maatregelen getroffen om instellingen in culturele en sportsector te steunen. Zie voor meer info www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/veelgestelde-vragen-per-onderwerp/financiele-regelingen
- De huidige noodmaatregelen bieden voor een aantal sectoren onvoldoende ondersteuning. Dit betreft sectoren waarbij de productie door blijft gaan, maar afzet niet mogelijk is door beperkingen in de export of door onvoldoende afname door de tijdelijke sluiting van de horeca. Dit komt met name voor in de sierteelt, voedingstuinbouw en

fritesaardappelen. Het kabinet komt daarom met een steunpakket van 650 miljoen euro voor land- en tuinbouwbedrijven die door de coronacrisis in de problemen zijn gekomen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voert de regelingen uit. Op dit moment worden de regelingen verder uitgewerkt. www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiele-regelingen/overzicht-specifieke-regelingen-landbouw--tuinbouw--en-visserijsector

Europese Unie

- De provincie volgt de ontwikkelingen in Brussel nauwgezet en beïnvloedt deze waar nodig met onze netwerken.
- Voor de beïnvloeding van Europese herstelplannen maakt de provincie gebruik van het verkregen rapporteurschap in het Europees Comité van de Regio's van gedeputeerde Rijsberman.

Overig

- VNO-NCW en MKB-Nederland hebben een zogenaamde coronacalculator gemaakt, waarmee berekend kan worden hoe coronamaatregelen een onderneming kunnen helpen: <https://www.coronacalculator.nl/>

Financiële perspectief

- Er zijn voor 2020 en de jaren erna veel onzekerheden met betrekking tot het financiële perspectief van de provincie, zowel ten aanzien van de inkomsten als de uitgaven. Waar deze hun oorzaak vinden in de Coronacrisis, worden ze hieronder vermeld.
- Bij de inkomsten gaat het om zaken als de accressen van het Provinciefonds (i.v.m. koppeling hiervan aan de rijksuitgaven), het aantal voertuigen voor de opcenten MRB als gevolg van de gewijzigde economische situatie en mogelijk lagere dividenden. Ten aanzien van het Provinciefonds is inmiddels de afspraak gemaakt dat de accressen voor 2020 en 2021 worden bevroren op het niveau van de meicirculaire 2020. Dit geeft voor de korte termijn enige zekerheid.
- Bij de uitgaven spelen zowel hogere lasten voor additionele maatregelen die de provincie wil treffen om de effecten van de coronacrisis in Flevoland te beperken, als ook lagere of vertraagde lasten door stagnatie in werkzaamheden bij de provincie zelf of bij verstrekte opdrachten en subsidies aan derden.
- Voor maatregelen die op korte termijn nodig worden geacht is inmiddels op 27 mei 2020 op initiatief van Provinciale Staten een Coronanoodfonds van € 4 mln. gevormd. Voor maatregelen die in de volgende fasen nodig geacht worden zal ten tijde van de Najaarsnota een eerste financiële vertaling beschikbaar komen, waarbij tevens zal worden gezien welke budgettaire mogelijkheden de provincie reeds beschikbaar heeft of aanvullend kan genereren.
- Daarnaast kunnen de gedaalde beurskoersen van invloed zijn op bijvoorbeeld de waardering van het provinciaal Nazorgfonds gesloten stortplaatsen. Tevens is het denkbaar dat bij de aflossing van verstrekte leningen en participaties aan ondernemingen en deelnemingen nadelige effecten kunnen optreden. De toegenomen risico's en onzekerheden kunnen aanleiding zijn om ten tijde van de Najaarsnota met voorstellen te komen ter versterking van de weerstandscapaciteit van de provincie.
- In het overleg (BOFv) tussen Rijk, VNG, IPO en UvW heeft het Rijk aangegeven open te staan voor compensatie van de reële financiële schade die de decentrale overheden lijden vanwege de Coronacrisis. In IPO verband heeft een inventarisatie van deze schade plaatsgevonden. Deze doet zich vooral voor op de beleidsterreinen Openbaar vervoer, Cultuur en Economie. Voor de compensatie van de schade in het Openbaar vervoer is inmiddels met het Rijk een afspraak gemaakt; voor Cultuur zijn deze gesprekken nagenoeg afgerond. Uit de nadere uitwerking die nog moet plaatsvinden zal blijken wat exact de financiële gevolgen zullen zijn. Door deze afspraken worden de financiële nadelen voor de provincie verminderd.

Financiële perspectief

- Vanwege de hiervoor genoemde onzekerheden met betrekking tot de (financiële) effecten van de Coronacrisis (en overige actuele ontwikkelingen, zoals de stikstofproblematiek en de woonopgave) zullen Provinciale Staten in een dit jaar uit te brengen Najaarsnota 2020 de inhoudelijke en budgettaire kaders bepalen voor de jaren 2021 en volgende. Daarin zullen ook andere strategische thema's een plaats krijgen. Ook zal in de Najaarsnota verantwoording worden afgelegd over de besteding van het Coronanoodfonds. Een en ander is nader uiteengezet in de Perspectievenbrief 2020-2024, waarmee Provinciale Staten op 24 juni 2020 in meerderheid mee hebben ingestemd.
- **Besteding Coronanoodfonds**
Zoals met Provinciale Staten is afgesproken wordt via de COVID 19 monitor inzicht gegeven in het beslag dat op het Coronanoodfonds is gelegd. Hieronder is de besluitvorming tot en met 30 juni 2020 opgenomen.

Zie ook de themapagina's [Economie](#), [Cultuur en Recreatie](#), [Toerisme en Sport](#).

Corona Noodfonds beschikbare middelen: € 4.000

Genomen besluiten	Budget
Gastvrijheidssector Flevoland	€ 400
Bijdrage Flevolands scholingsfonds	€ 1.000
Afdekking Corona overbruggingslening Horizon	€ 375
Ondersteuning culturele infrastructuur	€ 965

Resterende middelen	€ 1.260
----------------------------	----------------

Bedragen x € 1.000

